

Dagens Næringsliv

EN FRI DAGSAVIS

Sjefredaktør og adm. direktør: Amund Djuve

Fra krise til krise

Stoltenberg-regjeringen snubler videre, fra krise til krise.

Før helgen var regjeringen nær ved å sprekke, da SV ble overkjørt i striden om bygging av gasskraftverk på Mongstad. Naturvernerne gråt, SVs landsstyre skar tenner og staten tok regningen.

Nå venter runde to av sykelønnsstriden.

Utvalget som skal finne alternative metoder for å redusere sykelønnsutbetalingene i 2007 med 2,5 milliarder har hittil levert beskjedne resultater. Ifølge regjeringens eksperter i Arbeids- og velferdsetaten vil forslagene som til nå er lansert i høyden gi en innsparingseffekt på hundre millioner kroner.

Regjeringen har gjort en beskjeden budsjettknipe til en politisk krise

Det er milliarder igjen til målet. Utvalgsleder Stoltenberg har gitt seg selv frist ut oktober for å løse floken.

Utvalget ble etablert etter de kraftige protestene fra arbeidslivets parter mot regjeringens forslag om å lempe mer av utgiftene for sykefravær over på arbeidsgiverne. Mandatet er å finne alternative tiltak som vil gi

samme virkning. Samtidig ble det opprinnelige forslaget beholdt i budsjettet. Arbeidslivets parter fikk dermed ansvar for å løse regjeringens pengeknipe.

Nå tyder mye på at de ikke vil være med på dette spillet.

Under normale politiske omstendigheter ville dette neppe vært noe stort problem for regjeringen. Hadde budsjettet lansert tiltak i for å få ned sykefraværet, kryset med litt luftige anslag for innsparingseffekten, ville opposisjonen brumlet om «harrypenger», men neppe mye mer. Om så fallet i ledigheten ikke kom likevel, ville ikke de norske statsfinansene blitt rokket. Dette handler om tre-fire promille av et budsjett på over 700 millioner kroner.

Nå er alt annerledes. Ethvert forsøk på å skru anslagene for et fall i sykefraværet kunstig opp vil bli hengt ut til spott og spe av opposisjonen og i mediene. Den rødgrønne regjeringen vil ha vist at den ikke klarer å sy sammen et budsjett, tross historisk store inntekter.

Alternativt kan Stoltenberg stå på sitt opprinnelige forslag. Da er bråket løst på ny, med fare for mytteri i partiorganisasjon og stortingsgruppene.

Gasskraftstriden ble løst ved at et av regjeringspartiene valgte å gå på akkord med sine egne prinsipper. Sykelønnskrisen ble utløst av dårlig politisk håndverk og trekker ut fordi statsministeren har valgt å skyve problemene foran seg.

Ingen av delene tyder på at flertallsregjeringer i seg selv er nøkkelen for å gi god styring av lille, rike Norge.

Russe mobil

Datteren til Telenor-sjef Jon Fredrik Baksaas og hennes 25 russevenninner fikk gratis mobiltelefoner og ringetid fra Telenor. Nå skal saken granskes av Telenors internrevisjon.

Kanskje det viser seg at Baksaas befant seg i et område uten dekning.

Featureredaktør: GRY EGENSES

Nyhetsjef: TOR M. NONDAL OG MAGNE STOREDAL

Politisk redaktør: SOFIE MATHIASSEN

Utgitt av: Dagens Næringsliv A/S

GRUNNLAGT AV MAGNUS ANDERSEN I 1889

IKKE HELT SOM ANDRE. Fredsprisvinner Muhammad Yunus (bildet) er ikke helt som universitetskollegaer i andre land. Yunus så det opplagte og gjorde noe med det, skriver Kalle Moene. Foto: Scanpix

Fredspris til kvinnefinans

Utvikling nedenfra er viktig for å begrense vold og konflikt. Små lån kan ha stor betydning.

Årets fredspris går til økonomiprofessor Muhammad Yunus og hans livsverk Grameen Bank i Bangladesh. Dette er et godt formål og en god sak. Prisen representerer en anerkjennelse av at fredsskapende arbeid også inkluderer kampen mot fattigdom og at det er spesielt viktig å hjelpe de dårligst stilte. Prisen representerer også en indirekte støtte til kvinners kamp for bedre kår og økt likeverd i deler av verden der de har få rettigheter.

Prisvinner Muhammad Yunus har dr. grad i økonomi fra Vanderbilt. Men han er ikke helt som universitetskollegaer i andre land. Yunus så det opplagte og gjorde noe med det. Det var i 1974. Bangladesh erfarte en katastrofal hungerskatastrofe der over en million mennesker mistet livet. Etter flommen var det dyrtid og de fattige, ikke minst fattige kvinner på landsbygda, hadde enorme behov for å låne små beløp til investeringer.

I første rekke var det snakk om midler til selvsysselsetting; til å skaffe en oljepresse eller utstyr til å veve bambus eller til å lage kopper og kar. De fattige var imidlertid utelukket fra ordinære låneordninger blant annet fordi de ikke kunne stille sikkerhet for lånebeløpene. En løsning kunne være en alternativ bank basert på mikrokreditt, tenkte Yunus. For å prøve ut denne ideen praksis, startet han i 1976 den nå verdensberømte Grameen Bank.

Hvordan skulle de små utlåne gis for å sikre en god utnyttelse av pengene og for å forhindre mislighold? Ideen til Yunus var å etablere en bank som skulle operere etter et slags barfotprinsipp, inspirert av kinesiske helsejenester. Syklende bankfunksjonærer skulle oppsøke de fattige, særlig fattige kvinner, og organisere låntagerne i grupper.

GJEST PÅ MANDAG KALLE MOENE

Medlemmene av hver gruppe ble gjort gjensidig ansvarlige for at lånene ble brukt til formålet de var gitt til og for at pengene siden ble tilbakebetalt. En ordning var å låne til de aller fattigste i hver gruppe først. Når disse fattigste hadde tilbakebetalt sine lån, fikk de bedrestilte fattige innenfor gruppen utbetalt sine. På den måten utnyttet banken folks egeninteresse for å skape økt solidaritet slik at de fattige hjalp hverandre.

Dette er en kostbar form for bankvirksomhet og de gode resultatene som Grameen Bank har oppnådd er desto mer imponerende. Banken har nå over 1000 filialer i Bangladesh, mer enn seks millioner lånekunder i over 38 tusen landsbyer. Misligholdte lån utgjør mindre enn en prosent. Over 97 prosent av låntagerne er fattige kvinner. De fleste låntagere blir deleiere av banken som nå i realiteten eies av de fattige selv.

Grameen Bank har imidlertid blitt kritisert for sin markedsorientering.

Som vanlig er slik ideologiske kritikk mer opptatt av form enn av innhold.

For lite markedsorientering, påstår det ideologiske høyre, og kritiserer Grameen for manglende finansiell levedyktighet. Det er riktig at Grameen Bank mottar støtte fra internasjonale givere deriblant NORAD. Men Grameen er ikke som vanlige subsidierte kredittforetak. I Bangladesh har myndighetene over en årrekke subsidiert lån til fattige. Over halvparten av disse

lånene blir aldri tilbakebetalt og store deler av midlene går til favorisering og til korrupsjon og når derfor aldri de fattige. Kontrasten til Grameen Bank er slående.

For mye markedsorientering, påstår det ideologiske venstre, og kritiserer Grameen for manglende gaver til de fattige. Men Grameen er en bank. Til forskjell fra andre banker tar den imidlertid de fattige på alvor – selv fattige kvinner i det mannsdominerte Bangladesh. Som bank gir Grameen kreditt mot renter, men rentenivået er mye lavere enn i det ordinære kredittmarkedet. Resultatene er gode både økonomisk og sosialt.

Lånekundene sier at før slo mennene oss, nå behandler de oss med respekt.

Som fredspris er årets tildeiling en klok beslutning. Det er en klar statistisk sammenheng mellom graden av fattigdom og innslaget av konflikt i ulike deler av verden. Det er mye bedre og mindre kostbart å hjelpe de fattige før en konflikt eventuelt bryter løs enn etter.

Grameen Bank er et forbilde i denne sammenhengen. Organisasjoner over hele verden tar nå etter – i Bolivia, Chile, Etiopia, Filippinene, Honduras, India, Kina, Malaysia, Mali, Sri Lanka, Tanzania, Thailand, USA, Vietnam – og i Norge (kvinnebanken). Det er all grunn til å gratulere Muhammad Yunus.

Kalle Moene er professor ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo.